בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 13643-07-13 שמואל ז"ל נ' פקיד שומה חיפה

בפני כבוד השופט רון סוקול **בקשות מס' 39-41**

המבקשים
1. עיתון "כלכליסט"
2. תומר גנון
ע"י ב"כ עוה"ד טל ליבליך ואח'

נגד

המשיבים
1. יורשי עופר שמואל ז"ל
ע"י ב"כ עוה"ד פנחס רובין ואח'
2. פקיד שומה חיפה
ע"י ב"כ עוה"ד רונית ליפשיץ ודנה גורדון ונדרוב מפרקליטות מחוז חיפה (אזרחי)

החלטה

1. בקשה שהגישו העיתונאי תומר גנון ומערכת עיתון "כלכליסט" למתן צו המתיר את פרסום ההליכים בערעור השומה נשוא תיק זה. הדיון נסב על האיזון בין זכות הציבור לדעת לבין הכלל בדבר ניהול דיונים בערעורי מס בדלתיים סגורות.

2. כדי להסביר את הבקשה ועמדת הצדדים ולהבהיר החלטתי, אקדים מספר מילים על ההליך. לאחר מכן אתייחס להוראות הדין הרלבנטיות ולבסוף אכריע בטענות.

3. ההליכים בתיק זה עניינם ערעור שהגישו יורשיו של המנוח שמואל עופר ז"ל על שומות מס שהוציא המשיב למנוח לשנים 2006-2010. הערעור הוגש על פי הוראות סעיף 153 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש]. במסגרת ההליכים בתיק, הושג בין הצדדים הסדר חלקי, וביום 2.7.2014 ניתן תוקף של פסק דין להסדר זה. ביום 24.8.2015 ניתן פסק דין המסיים את ההליכים בערעור זה.

4. כידוע, הכלל הוא כי דיונים המתנהלים בבית המשפט יתנהלו בדלתיים פתוחות, כך שכל אדם החפץ בכך יוכל להיכנס לאולם המשפטים ולשמוע את טענות הצדדים ועדיהם. כלל זה מעוגן בסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה, ובסעיף 68 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד – 1984.

תכליות הכלל בדבר פומביות הדיון מרובות; זכות הציבור לדעת, הבטחת משפט הוגן, שמירה על אמון הציבור בהליך המשפטי ותרומה לאיכות ההחלטה השיפוטית (ראו ע"פ 334/81 **הגינזר נ'**

מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 827, 832 (1982) ; בג"צ 5870/14 **חשבים ה.פ.ס. מידע עסקי בע"מ נ' הנהלת בתי המשפט** (12.11.2015) ; ע"פ 5877/99 **יאנוס נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(2) 97 (2004) ; ע"פ 11793/05 **חברת החדשות הישראלית בע"מ נ' מדינת ישראל** (5.4.2006) ; עע"מ 3908/11 **מדינת ישראל הנהלת בתי המשפט נ' עיתון דה מרקר עיתון הארץ בע"מ**, פסקה 40 (22.9.2014)).

5. מעיקרון פומביות הדיון נגזרת הזכות לפרסם את המתרחש בין כתלי בית המשפט. באמצעות הפרסום באמצעי התקשורת ניתן ביטוי לעיקרון הפומביות, שהרי האדם מן הישוב אינו יכול לפקוד את כל בתי המשפט ולהבין את המתרחש בין כתליהם. כך אומר בית המשפט ברע"א 3614/97 **אבי יצחק נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ**, פ"ד נג(1) 26 (1998) :

> עצם ניהול הדיון בדלתיים פתוחות אינו מחליש את עוצמת הפגיעה בעקרון פומביות הדיון, אם יוגבלו אמצעי התקשורת לפרסם את מהלך המשפט. עקרון פומביות הדיון אינו מתבטא רק בעצם פתיחת דלתות בית-המשפט, ויש להבינו גם על רקע הכרה ביכולתו המוגבלת של כל אדם מהציבור לפקוד את אולמות בתי-המשפט ובהסתמכות בניה ציבור, בדרך-כלל, על כלי התקשורת ההמוניים כדי לקבל מידע על פעולתה של מערכת המשפט ועל המתרחש בה.

(ראו גם בג"צ 5917/97 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר המשפטים**, פסקה 18 (8.10.2009) ; בג"צ 5870/14 הנ"ל ; ע"פ 5877/99 הנ"ל ; ע"פ 11793/05 הנ"ל).

6. גם זכות העיון של מי שאינו בעל דין במסמכי בית המשפט, הקבועה בתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), התשס"ג – 2003, נגזרת מעיקרון פומביות הדיון (ראו ע"א 8849/01 **סבוב נ' פקיד שומה למפעלים גדולים**, פ"ד נט(5) 385 (2005) ; בג"צ 5917/97 לעיל ; ז' סגל **הזכות לדעת באור חוק חופש המידע** 32 (2000) ; עע"מ 3908/11 לעיל פסקה 41).

7. עיקרון פומביות הדיון אינו מוחלט והוא עשוי לסגת מפני אינטרסים אחרים. ישנם סייגים לעיקרון הפומביות הקבועים בדין (סייגים סטטוטוריים) ויישנם סייגים הנקבעים על ידי בית המשפט בהתאם לשיקול הדעת המסור לו בדין (ראו בג"צ 258/07 **ח"כ גלאון נ' ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת ארועי המערכה בלבנון**, פ"ד סב(1) 648, פסקה 8 (2007) ; בג"צ 5917/97 לעיל). כך למשל סעיף 68 לחוק בתי המשפט מפרט רשימה של עילות המצדיקות את סגירת דלתות בית המשפט (מדובר ברשימה סגורה של עילות - ע"א 5185/93 **היועץ המשפטי לממשלה נ' מרום**, פ"ד מט(1) 318 (1995) ; ע"פ 11793/05 לעיל ; בג"צ 6005/93 **עליאש נ' לשכת עורכי הדין בישראל**, פ"ד מט(1) 159 (1995)). בית המשפט יפעיל את שיקול דעתו בדבר סגירת דלתות בית המשפט, בהתאם לאינטרס ולתכליות העומדים לדיון ; מחד, התכליות העומדות בבסיס עיקרון הפומביות ומנגד, התכליות המפורטות

ברשימת העילות שבסעיף הנ"ל. בכל מקרה, נדרש בית המשפט לערוך איזון, לשקול האם נכון לאפשר פתיחה חלקית של דלתות בית המשפט, והאם ניתן להגן על האינטרסים הראויים, בדרך שפגיעתה בעיקרון הפומביות פחותה (ראו סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט; ע"א 2800/97 **ליפסון נ' גהל**, פ"ד נג(3) 714, 719 (1999); רע"א 3007/02 **יצחק נ' מוזס**, פ"ד נו(6) 592 (2002); ע"פ 4430/14 **חדשות 10 בע"מ (תוכנית "המקור") נ' פלונית** (6.9.2015); בג"צ 258/07 לעיל; ע"א 4244/12 **הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' ברכה** (31.12.2012)).

8. אחת ההוראות הסטטוטוריות המסייגות את עיקרון פומביות הדיון, מצויה בסעיף 154(ג) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] הקובע:

> כל ערעור לפני בית המשפט המחוזי לפי פרק זה יישמע בדלתיים סגורות, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת לפי בקשת המערער.

על תכלית הוראה זו נאמר בע"א 2800/97 הנ"ל:

> [...] לאפשר למדינה גביית מס אמת מהנישום על ידי מתן חיסיון על מידע שהלה ימסור לגבי הכנסותיו, ולא לשמור על פרטיותו.

(ראו גם רע"א 3007/02 לעיל).

9. בצידה של התכלית האמורה, עשויות להימצא תכליות נוספות שאין להתעלם מהן, וכל אותן עילות המצדיקות סגירת דלתות בית המשפט על פי שיקול דעת בית המשפט בהתאם לסעיף 68 לחוק בתי המשפט עשויות להצדיק סגירת דלתות גם בערעורי מס, אף אם אין בסגירת הדלתות לקדם את תכליות הוראות סעיף 154(ג) הנ"ל.

10. אף שהכלל בערעורי מס הינו סגירת דלתות בתי המשפט, מסור לבית המשפט שיקול הדעת לפתוח את הדלתות בכלל או באופן חלקי. כך למשל נהוג כי פסקי דין בערעורי מס מפורסמים במלואם, או כמעט במלואם.

לפרסום פסקי הדין חשיבות בהכוונת התנהגותם של נישומים ושל פקיד שומה, בקביעת הלכות מחייבות ובהעברת מסר לציבור הרחב. הדבר בולט במיוחד דווקא בערעורי מס בהם חלק ניכר מהדיונים מסתיימים בערכאה הדיונית ואינם מתבררים בבית המשפט העליון. יתרה מזו, ציבור הנישומים והעוסקים כמו גם רשויות המס, זקוקים להנחיות ברורות בזמן קצר ואינם יכולים להמתין להכרעות שיפוטיות של בית המשפט העליון ולכן קיימת חשיבות לפרסום ההחלטות של הערכאות

הדיוניות (כזכור איסור הפרסום אינו חל על פסקי דין והליכים בבית המשפט העליון) (ראו בש"א (ת"א) 19216/03 **מרקוס נ' רביזדה** (11.11.2003); בש"א (ת"א) 4023/06 **ויינרמן נ' פקיד שומה תל-אביב 3** (1.3.2006)).

11. אין חולק כי בנסיבות מיוחדות קיים גם אינטרס ציבורי מיוחד לפרסום החלטות בעניינם של נישומים מסוימים או בסוגיות בעלות השלכות ציבוריות נרחבות. כך למשל כאשר ההליך עוסק בעניינו של איש ציבור, יהיה על בית המשפט לתת משקל רב יותר לזכות הציבור לדעת לעומת מקרה של אדם פרטי וכדומה (ראו רע"א 3614/97 לעיל).

12. ומה במקרה הנוכחי – הערעור שנדון בפניי הינו ערעורם של יורשי המנוח שמואל עופר ז"ל על שומות מס שהוצאו למנוח לשנים 2006-2010. כפי שצוין בבקשה, אחת השאלות המרכזיות בדיון עסקה במקום תושבותו של המנוח בכל אחת משנות המס הרלבנטיות. ההליך בתיק זה הסתיים, כפי שכבר צוין בבקשה, בשני פסקי דין; האחד מיום 2.7.2014, בגדרו ניתן תוקף שיפוטי להסכמה דיונית בנוגע לערעור יורשי המנוח לשנים 2006- 2009; והשני מיום 24.8.2015 שבגדרו נמחק הערעור לגבי שנת המס 2010.

איני מוצא כל עילה למנוע את פרסום פסקי הדין האמורים. אמנם מדובר בפסקי דין טכניים בלבד, האחד מאשר הסדר דיוני והשני מוחק ערעור לאחר תשלום המס, וספק אם יש בהם להתוות הלכה, אולם אין בהם גם כל חשיפה של הטענות שנשמעו, של פרטי עסקיו של המנוח ואפילו לא התייחסות לנושאים הקשורים בפרטיותו של המנוח. דומני כי אין גם כל מניעה לפרסם את ההסדר הדיוני שהוגש על ידי הצדדים בבקשה מס' 11, אשר גם בו אין כל פירוט של ענייניו העסקיים של המנוח ואין פגיעה בפרטיותו.

13. כמו כן איני מוצא מניעה לפרסם את החלטותיי מיום 16.8.2015 ומיום 6.9.2015, אשר בעקבותיהן הוגשה הבקשה למחיקת הערעור לשנת המס 2010. החלטות אלו עסקו בשאלות משפטיות ודיוניות בלבד וגם בהן אין משום פגיעה כלשהי במנוח או ביורשיו ואין בפרסומן משום פגיעה באפשרות לגביית מס אמת.

14. עם זאת, איני מוצא מקום לאפשר לעיין בכל מסמכי התיק ולהתיר פרסום של כל הדיונים בתיק. המחלוקת העקרונית שנדונה בשלב זה של ההליך עסקה במקום תושבותו של המנוח בשנות המס. מחלוקת זו לא הוכרעה לגופה ועשויה להתעורר שוב בדיונים לגבי שנות מס נוספות (למצער שנת 2011). כדי להבטיח את קיומו של הליך ראוי והוגן, להבטיח את בירור העובדות וגביית מס האמת, אין מקום לאפשר עיון במסמכים או לאפשר פרסום של המסמכים בטרם הושלמו ההליכים השונים

הנוגעים לאותן מחלוקות. יתרה מזו, מטבע הדברים דיון בדבר מקום תושבותו של נישום מחייב חשיפת פרטים אישיים המצויים בלבה של הזכות לפרטיות. במצב זה, ובשלב זה של ההליך, בטרם הוכרעו הטענות העובדתיות לגופן, איני סבור שיש מקום להתיר את העיון והפרסום, למעט של פסקי הדין וההחלטות שפורטו.

15. אשר על כן, אני מתיר את פרסום פסקי הדין מיום 2.7.2014 ומיום 24.8.2015, לרבות את ההסדר הדיוני שפורט בבקשה מס' 11, ואת ההחלטות מיום 16.8.2015 ו- 6.9.2015 בלבד.

איני מתיר את העיון במסמכים נוספים או פרסומם והבקשה בעניין זה נדחית

פרסום פסקי הדין וההחלטות יעוכב עד ליום 28.2.116 על מנת לאפשר למי מבעלי הדין שיחפוץ בכך לנקוט בהליך לעיכוב ההחלטה.

אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ט"ו אדר א' תשע"ו, 24 פברואר 2016, בהעדר הצדדים.

רון סוקול, שופט